

CARLES MAGRINYÀ I SOLÉ
(Valls, 1885 - Barcelona, 1959)

a cura de Josep Martí i Baiget

Esbós biogràfic

Recordar els fills de la terra, només quan s'esdevé el seu aniversari, no deixa de ser, en el fons, una mena de pretext per a fer constar que no hem oblidat l'oblit. En el cas d'en Carles Magrinyà, el fet referit s'accentua fins al límit. Si no anem errats, des que s'esdevingué la seva mort, fa vint-i-sis anys, Valls només l'ha recordat, públicament, un sol cap, i no a iniciativa nostra, sinó a instància de l'Associació d'Àmics de l'Institut-Escola, que el 26 d'abril del 1981, organitzava, a la Casa de Cultura de la nostra Ciutat, un acte en record del qui fou director de l'Institut-Escola «Pi i Margall» en la seva darrera etapa, durant la Guerra Civil. Des del 1959, any de la seva mort, i gosàriem dir des del 1939, Carles Magrinyà ha estat un dels grans ignorats per la societat val·lenca i, en general, per la cultura catalana.

Amb tot, l'anonimat d'en Carles Magrinyà, va ser, mentre va viure, un fet substancial a la seva pròpia existència. Ja Puig i Ferrater considerava que la seva pròpia humilitat, havia contribuït a mantenir «desconegut un gran poeta català». «I és que Carles Magrinyà era un home ple de modèstia, una modèstia que gairebé arribava a la timidesa. Mai en la seva labor pedagògica havia fet ostentació de les seves traduccions del llatí, ni de les seves creacions literàries».

Carles Magrinyà i Solé va néixer a Valls a la una de la matinada del dia 15 de novembre de l'any 1885. Els seus pares vivien a la casa número deu del carrer de l'Església. Ell, Pau Magrinyà i Almazora, era originari de Lilla, i exercia d'escriptor. Ella, Maria Solé i Montserrat, era filla de Valls. Membre com era, Carles Magrinyà, d'una família nombrosa, no ens estranya trobar-nos-el al Seminari Diocesà de Tarragona, seguint els estudis eclesiàstics. Allí coincidí amb Carles Cardó, amb qui l'unia una bona amistat. No hem d'oblidar que ambdós esdevindran poetes i, més endavant, traductors per a la Fundació Bernat Metge. Magrinyà no acabà els estudis eclesiàstics, i desplaçat a la Ciutat Comtal, cursarà estudis de Filosofia i Lletres a la Universitat de Barcelona.

Les primeres poesies que hem pogut llegir d'en Magrinyà daten dels primers anys d'aquest segle, de quan encara estava al Seminari. Algunes d'aquestes poesies la donarà a conèixer, al cap d'uns anys, amb modificacions, a *La Crònica de Valls*. És precisament a partir de la publicació d'aquest periòdic (1905) i també des de les pàgines de *La Veritat* (1907), que farà saber al gran públic la seva vocació de poeta. Fou en aquests dos periòdics, i també a les pàgines de *El Temps*, on Carles Magrinyà anà combinant vers i prosa, i no només prosa literària, sinó també prosa sobre qüestions lingüístiques i temes pedagògics.

Carles Magrinyà fou durant més de deu anys, i com la majoria dels poetes de l'època, un assidu participant als Jocs Florals i certàmens literaris que s'organitzaven arreu de Catalunya. Car eren aquests una de les poques vies que tenien els poetes per donar a conèixer la seva obra. El 1909 guanyà la Flor Natural als Jocs Florals del Setmanari Catòlic de Reus, i l'Englantina als Jocs Florals de Badalona. El 1911 era guardonat als Jocs Florals de Lleida, i, si bé va optar als de la Candela, a Valls, no hi va reeixir. Amb la mateixa composició obtenia, però, premi als Jocs Florals de Sants de 1912. El 1916 obtingué la Flor Natural als Jocs Florals del Setmanari Catòlic de Reus. No volem continuar sense citar unes paraules que Pere Llobera escrivia a *La Crònica de Valls* (12-VI-1920) referides a Magrinyà, quan aquest publicà el seu primer llibre de poemes: «...molt jove encara, ja escrivia poesies de gust delicat, que mereixien no tan sols l'entusiasme dels amics i l'ésser inserides en la premsa comarcal, sinó premis i Flors Naturals en els millors certàmens. Segurament que tots els vallencs recordaran amb fruïció el triomf esclatant que obtingué el nostre compatriota amb la seva poesia *Cant*, en els Jocs Florals de Reus, fa bastants anys. Nosaltres recordem encara l'ovació sincera, entusiasta, interminable, amb què el públic subjugat l'obsequiava, quan fou llegida per ell mateix en una festa del Col·legi dels Gabriels...» El 1917 guanyà la Viola als Jocs Florals de Lleida, ciutat en què obtingué l'Englantina l'any següent. L'any 1920, com ja hem dit, publicà el seu primer llibre de poemes, sota el títol *Esteles de llum*. Al Certamen Literari organitzat per la Congregació Mariana, de les Festes de la Candela del 1921, guanyà l'Englantina amb el poema *El salt de la Reina Mora*.

L'any 1922 publica la «traducció al castellano en versos hexámetros y pentámetros, precedida de un prólogo-estudio y adornada con numerosas glosas» de les *Elegias de Tibulo*, que al cap de tres anys, conjuntament amb Joan Mínguez, editarà en català a la Fundació Bernat Metge. El 1926 publicà *Historias de la Biblia: José, Ruth, Tobias y Judit*. El 1927, les Edicions l'Arc de Barà «en el retorn dels oronells i de la plena florida de les roses», publicaran el segon i darrer llibre de poemes d'en Carles Magrinyà, *El meu hort ha florit*. Durant aquests anys vint també va donar a la impremta, una sèrie de novel·letes menors en castellà, que signà amb el pseudònim «Jack Wilson», com *Amor imposible*, *Lobo de Mar*, *Luz de amor*, *La pobrecita Esther*, *El sacrificio de Berta*.

No fou, però, la poesia, l'únic gènere literari conreat per Carles Magrinyà. Hem d'esmentar una sèrie de retrats que *La Crònica de Valls* va publicar entre 1914 i 1915, sota el títol genèric de «Calcomanies». Aquestes descripcions se centraven en un cert tipus de gent. En aquells personatges populars, característics de qualsevol població i en qualsevol època, coneguts de tothom, i que tothom oblida amb extrema facilitat. Cap d'ells no acostuma a ser protagonista de la història del seu lloc. Carles Magrinyà va fer que *La Marieta d'Alió* (13-VI-1914), *Vadó* (11-VII-1914), *El Caragol* (24-VII-1914), *Pep de l'Espluga* (22-VIII-1914), *Vicens* (25-XII-1914), *Xacó de la mantellina* (16-I-1915), *La Marina* (6-III-1915) i altres com *El Laudate*, *El Caio*, *La*

Tia Paca i *Joanet dels Mixonets*, entressin a formar part de la història quotidiana de Valls. Cal recordar també el poema sobre *l'Àliga* publicat a l'*Almanach de Valls* (1908). La narració *Valls al Camp* publicada a *Valls Documental* (1931). I obres de teatre com *El Talismà del Moro* (inèdita) estrenada a Sabadell el 1958.

A partir dels primers anys trenta, ens trobem amb un Carles Magrinyà dedicat plenament a l'ensenyament. «La primera dada de la seva activitat pedagògica és la d'haver estat inclòs el 17 de febrer del 1934 dins del cens de professors de català de la Generalitat de Catalunya. Fou també director de les Escoles Catalanes Verdaguer i feu cursos de Gramàtica Catalana organitzats per diferents Ajuntaments de Catalunya sota el patrocini de la Generalitat. També impartí cursos sobre el Sistema Montessori. Però quan la seva personalitat pedagògica adquireix més relleu és a partir del 10 d'agost del 1934, data que en procedir a la inauguració de dos nous Instituts-Escola és nomenat professor complementari del «Pi i Margall» per impartir classes de llatí. Ventura i Gassol, i Puig i Ferrater van tenir una influència en la seva acceptació del nomenament com a professor de llatí en un Institut-Escola. Ells però coneixien la seva predisposició a la formació de joves. Des del primer moment copsa i s'identifica amb l'esperit de l'Institut-Escola i el posa en pràctica amb un abrandament total. Fa del llatí una assignatura interessant per a tots els seus alumnes i els el fa aprendre d'una manera agradable i sense adonar-se'n. Però la seva labor pedagògica aconsegueix el cim quan el dia 9 d'abril del 1937 és nomenat director de l'Institut-Escola «Pi i Margall». Ignorem les circumstàncies per les quals es produeix el relleu en la direcció, però jutjat en la perspectiva de més de cinquanta anys creiem que fou positiu per a la marxa del «Pi i Margall». Ens consta que alguns dels seus companys no l'admeteren de bon grat, però en uns moments tan difícils per a Catalunya: en plena guerra, amb dificultats de tota índole, va saber mantenir l'esperit de l'Institut-Escola al màxim. La seva compenetració amb els alumnes era total. Ell va lluitar per tenir un edifici més apropiat. Ell va incorporar a les reunions del claustre de professors la representació dels alumnes. Ell va entristir-se com a persona, com a pedagog i com a poeta quan els seus alumnes dels darrers cursos van marxar al front. Ell va escriure sobre l'Institut-Escola: «L'aspiració d'un veritable Institut-Escola és l'educació integral de l'alumne. No sols pretèn preparar-los per a l'ingrés a les Facultats i Escoles Professionals, sinó que també vol formar el seu caràcter, descobrir i desenvolupar les seves aptituds, desenrotllar les seves forces físiques i plasmar el ciutadà conscient i responsable. En una paraula, fer l'home íntegre, culte i capaç d'enfrontar-se amb la vida». Per a l'home que podia escriure aquestes belles frases, el 26 de gener de l'any 1939 fou un dia molt trist. El camí que havia iniciat de formar homes es veia tallat i per a la seva vida professional començaven greus i insalvables dificultats. El fet d'ésser nomenat «Comissari-Director» en el curs de la guerra, motivà una implacable depuració que el féu víctima d'una sèrie d'injustícies que transformarien el seu caràcter tan obert en una persona introvertida i taciturna, tancat en els seus poemes, els seus autors llatins, les seves traduccions i els seus nombrosos originals de novel·la i teatre que avui encara conserven els seus fills».

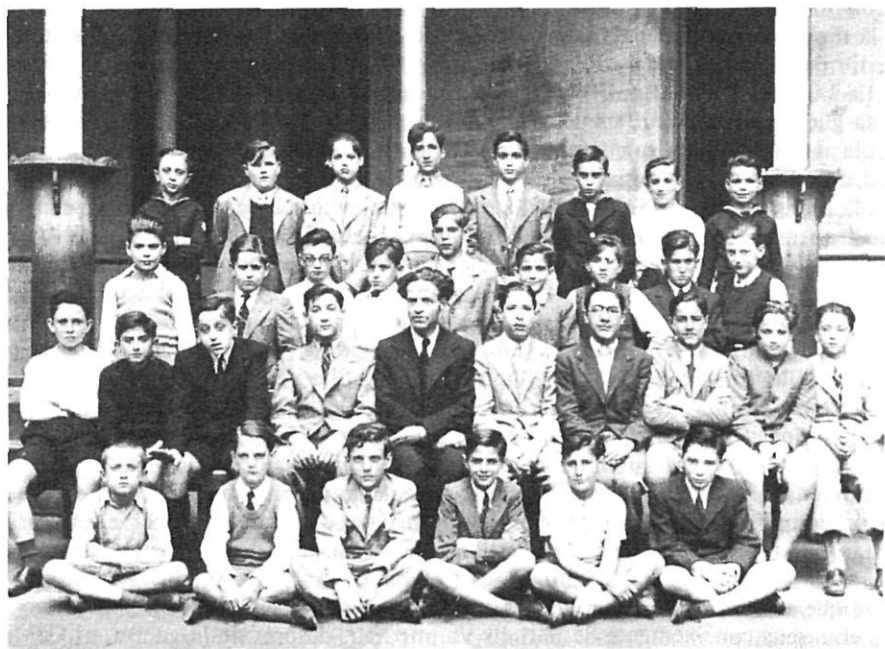
«Els seus coneixements de llatí els va impartir, després de la guerra, al Col·legi dels Jesuïtes del carrer de Casp. Amb aquesta labor docent i les seves creacions literàries es van anar escolant els últims anys de la seva vida, a la qual va posar fi un càncer l'any 1959, quan tenia 74 anys». (vid. Raimon Bartra i Miquel)

Amb aquest breu i concis esbós biogràfic, les primeres poesies i les «Calcomanies» que publiquem, no volem altra cosa que intentar fer veure que Carles Magrinyà i Solé, és encara, com ho ha estat adés, un gran desconegut. Tan de bo poguéss-

sim desmentir aquest fet, que afecta tantes personalitats, i en dates no llunyanes poguéssim oferir en aquestes mateixes planes, una completa biografia del poeta que va ensenyar a molts vallencs quina cosa era la poesia.

FONTS:

1. *La Crònica de Valls (1905-1936)*
2. Pere LLOBERA: *Carles Magrinyà, poeta*. La crònica de Valls, n.º 773 (12-VI-1920)
3. Pere MIALET: *L'exemplaritat de Carles Magrinyà*. La Crònica de Valls, n.º 1150 (30-VII-1927).
4. Acció Comarcal, n.º 112 (30-VII-1927).
5. Ferran CASAS-MERCADÉ: *Els nostres poetes*. A Valls-Documental. Festes Decennals de la Candela, 1931. Valls, 1931.
6. Juventud, n.º 843 (21-III-1959).
7. *Diccionari Biogràfic Albertí*. Vol. IV. Apèndix. Barcelona, 1970.
8. Ferran CASAS-MERCADÉ: *Valls, a sol i serena (abans de la Guerra Civil)*. Col·lecció Biblioteca de l'Institut d'Estudis Vallencs, VIII. Valls, 1976.
9. Raimon BARTRA i MIQUEL: *Un record de l'Institut-Escola Pi i Margall, «El de l'Eixample»*. Grans Temes l'Avenç, n.º 2. Barcelona, 1976.
10. Cultura, n.º 369 (II-1978).
11. Raimon BARTRA i MIQUEL: *Carles Magrinyà* (1981).
12. Cultura, n.º 398 (IV-V-1981).
13. *Bibliografia de l'Alt Camp I. L'Autor i la seva obra (fins el 1936)*. Institut d'Estudis Vallencs. Valls, 1983.

Carles Magrinyà, amb els alumnes de llatí del curs 1939-1940, del col·legi dels jesuïtes del carrer de Casp, a Barcelona.

APÈNDIX (*)

CALCOMANIES

Vadó

Aqueix nom de «Vadó» havia de tal manera inclòs per a mi l' idea d' un sol Vadó, d' aquell Vadó nostre, únic, que sempre que 'l sentia en altres llocs se 'm representava la seva figura escardalenca, i havia de pensar forçosament amb un home lero. A molts, crec que 'ls hi haurà passat lo mateix; el nom de Vadó era tant popular i la seva beneiteria també, que 'l esser benèit i 'l ser anomenat Vadó eren una mateixa cosa.

El seu pare se 'l coneixia tant com a n'ell, no pas per cap particular gracia, sinó per ésser pare de Vadó. Per altra part, tenia l' obscur, però mai prou alabat ofici de recullir de pudibondes reconets i correlons clandestins de nostra Valls, certes substancies no molt ben olentes de manejar. Jo crec, com tothom sap, que aquella cama torta i doblegada que tenia cap endins, li deura venir de tant de fer acatament per a fer saltar al cabasset aquelles substancies mes o menys daurades i depositades delicadament en terra.

Per les solemnitats religioses, juntets, Vadó i 'l seu pare, se 'ls veia al cancell de la porta de l' iglesia de Sant Joan. El pare deixava penjar de la ma esquerra uns rosaris llargs, i tenia la ma dreta sempre aposta per a tomar l' almoïna. A tot fidel que passava, girava uns ulls grossos, llastimosos, i semblava que la seva ja llarga cara s' allargués més per a vestir-la de llàstima. Vadó, al contrari, si bé deixava penjar els rosaris ja de ma dreta, ja de l' esquerra, la seva mirada no 's curava del qui entrava o sortia. Els seus ulls humitejats com els d'un cabridet quan bela, ho veien tot i no veien res; generalment se giraven enlaire; la cara seva, al revés de la del seu pare, s' escursava... s' escursava... apareixent com a quadrada per l'axamplament que li feia per la seva rialla inexpressiva. Son pare ja ho veia que tenia un ensa al seu costat, i tot sovint el tocava dissimuladament per a que l' imités amb la manera de mirar i de pidolar. Vadó no parava ni una engruna d' atenció als paternals requeriments.

Allí ont dava bó de veure'l era en els mercats, en aquells nostres mercats d' istiu, quan semblava que 'l corn de l' abundancia s' hagués esbojerradament abocat sobre 'ls carrers de Valls. Allí ell no era un ensa, allí era un home, car tenia un ofici: era camàlic a la menuda. Ell sabia portar un cove de préssecs sense balandrejar-los; un paner de raimis sense la mes lleu sacsadura, o dos o tres sacs de patates sens haver de reposar enlloc. Era un gust, perquè aquestes habilitats les esmersava caritativament per a tothom, car després del treball s' acontentava en tant poca cosa, que era lo que meteix que fer-ho de franc.

— ¡Vadó!— li cridava una marmanyera— vina fill, que 'm portarás aquest paneret de préssecs a la plaça, sabs? a la meva parada— i Vadó quedava plantat devant, deixant regalimar de la seva admirada boca una baba beatífica.

Llavors aquella dona, ajudada de dos homes més, engaltava a l' espatlla de Vadó un cove monumental— ¡Cuidado, fill,! agafa'l fort, que no 't caigui!—

Desseguít véieu fugir a Vadó rabent, tesso, les cames dretes com un pal, i tant eren aixís, que no feia servir pas les articulacions dels jonolls, perquè, segurament

(*) N.A.- Els text de «Calcomanies» els hem reproduït tal i com varen publicar a *La Crònica de Valls*, els anys 1914 i 1915. Els poemes que publiquem d'en Carles Magrinyà, responen textualment als seus manuscrits.

prou deuria saber ell, amb tot i ser beneït, que si hagués doblegat els jonolls com fèem tots els mortals quan caminem, se li haurien doblegat massa i 'l pes l'hauria fet aclofar. Als pocs instants se perdia entre la multitud i ja no 's veia mes que aquell cove com un campanar que s'allunyava depressa sobre 'ls caps de les gents.

Després d'aquest, un altre, i un altre i aixís sense parar tot el matí. Quan arribava del seu viatge, groc del cansament, esbufegant, rient i babejant, esperava tot fregant-se les mans que vingués la paga. Si era una dona qui havia de pagar-lo, li dava cinc centims i un préssec o una poma que tenia símptomes alarmants de podridura; si era un tragner començava per dar-li quelcun cigarret, o a voltes –oh esplendidesa– un caliquenyo i després també li allargava alguns cèntims; si era un tartroner se 'l enduia a la taberna de cà l' Amada i li pagava un got de vi o una copeta d'anís, i. Vadó, content... i 'ls demés, també contents; i en ganes de tornar-hi un altre dia!

Se veu que ell mai havia tirat per l'ofici del seu pare. Qui sap? potser tenia 'l nas massa fi, o potser la tessor habitual de les seves cames no li permetia la reverenciosa inclinació per a abastar aquelles matèries que tant curiosament cercava 'l seu pare. Tot lo més que d'aquest ram feia –naturalment a burxes del seu pare,– era anar a fer un sac o un cabàs d'allò que les besties de carga ens regalen pels carrers i carreteres. Per això, fora la feina que li proporcionaven els mercats, se prestava de criadet a qui 'l volgués manar; generalment ho feia per algunes tabernes del Portal-Nou. I ell, encara que tingués totes les senyals evidents d'un embadalit servia per a anar a comprar una col a la plaça, fideus a cà l'Aragonés, una cua de badejo a cà la Serafina, per a anar a buscar unes espatdenyes si li daven la mida amb un bastonet, un rodet de fil si 'n portava un altre per mostra, i per altres mil coses molt necessàries a les dones que porten el pòndol d'una casa.

Ell feia totes aquestes comandes amb molta fidelitat i deia les coses, si bé embudament, amb les mateixes paraules que li havien sigut dites tres o quatre vegades. Encara que no s'hi apressurés gaire en anar als puestos, per això no s'aturava en lloc, i si portava diners no era fàcil de perdre 'ls, car a mes d'estrenyê 'ls dintre 'l puny de la ma dreta, la ma no surtia de la butxaca dels pantalons finses que havia d'entregar-los.

I aixís anava pels carrers caminant de gairot, boca-badat, mirant pels cels i arrocegant les seves sabates desbocades i voluminoses.

Vadó potser hauria estat feliç a no ser que la despietada xicalla 'l feia enfadar cada tres per quatre. Llavors, Vadó era ben bé ell mateix: demostrava haver perdut tota resquicia de seny. Enfadat, semblava una fera azutzada; corria radera la canalla braulant, i amb el puny clos que pugnava per ficar-se tot dintre la seva boca regalimosa de salivera. Al córrer tampoc articulava 'ls jonolls, i 'ls pantalons amples i una mica massa curts brandaven d'ací d'allà deixant veure les cames, que, per lo primes que eren, i per lo amples que eren les sabates, semblaven dos molinets dins llurs xicolateres.

Feia feresa de veure 'l aixís. Les comares que sortien per les portes a guaitar-ho, asseguraven que si atrapava un baillet d'aquells que perseguia, l'hauria esfetginat.

Fora d'això, Vadó era com un beritet, ignoscent, inofensiu, i la seva única dèria, era que hi hagués forsa mercats, que 'l fessin tragnar fins a esclafir-lo i li donessin després cigarrets, centimets, gotets de vi i copetes d'aiguardent.

La Crònica de Valls. 11-VII-1914. N.º 474.

El Caragol

No era pas dels que anaven a les Caritats, el Caragol, no. No ho necessitava per-

qué gaudia d' un empleu, del que n' estava tant cofoi com un ministre amb la seva cartera.

Era empleat del Municipi. Portava gorra amb galó vermell i escut. Sovint se 'l veia o bé amb una escombra i un cabacet, o bé amb un fil-ferre llarg per a desembussar les fonts. Eren les glorioses eines del seu ofici que ell passejava amb molt d'orgull.

Des del moment que la gorra de galó vermell i escut cubria la seva testa, se sentia sobre tot ell el pes de l' autoritat de que 'l revestia el seu municipal empleu. Per això no gastava bromes, anava seriós, sever, i, si bé era petitó, sabia redressar-se, lluir la mirada i estrenyê 'ls llabis energicament, de manera que acabés de donar caràcter al seu càrrec.

Quan anava amb l' escombra i 'l cabacet, invisible hauria hagut de ser la pedra i tot altra inconveniència de la via pública, per a que ell no la lluqués desseguida i no la desés al cabaç. Aixís es que quan anava per aquesta feina i 's topava en alguna plaça amb algun escamot de nois que rabents i bulliciosos jugaven, s' encenia de rostre, apretava 'ls llabis, mormolava paraules oratjoses, i crec, que hauria volgut tenir el poder d'un bruixot per a fer-los immobles com a sants de guix o reduir-los a pols (car els xicots del carrer eren els seus mes formidables enemics) per a que no 'l torbessin en la seva sanitàosa tasca.

Si prenia el fil-ferre llarg, seguia totes les fonts amb la meteixa gravetat del qui va a visita'ls monuments. Si en alguna hi trobava qualche xicot, amb un regany o una clatellada seca l' allunyava. Havent-hi canalla no hauria fet bona feina segurament. Si hi havia dones amb cantis, se plantava al devant, seriós, cara-ferreny i esperava una estona. Però 'l Caragol era home de poca corretja. Si enraonaven i no 's donaven la pressa que ell volia, s' inquietava, començava a botzinar qualche dictèri de mal gènit, i bracejant a dret i esquerra, anava de dret al xuclador, hi ficava el ferre i començava la seva civil maniobra.

També en les festes solemniíssimes, en que 'l Municipi regalava al poble amb la llemnadura de l' eixida dels Gegants, ell tenia un nou deber: el d' acompanyar-los. Tant en les rondes que feien pels carrers, com al encapçalar les processions, ell anava a vora llur, i no 's donava un moment de descans de vigilar a la xicalla que 'ls seguia. Ell vetllava pels Gegants, perquè eren cosa del Municipi, que era lo meteix que dir cosa propia. Si algun infant s'hi apropiava massa i s' atrevia a tocar el vestit de la Gegania, llençava un reny aturador clavant-li una llambregada foribunda, i si no'n feia cas, sabia molt guapament vantar-li un bon coscorro.

Ell i 'l xicot del carrer eren com les tenebres i la llum, com Satanás i la creu.

Quan se veia al devant d' una colla de bailets, hauria preferit estar en mitj d' un ball de diables, o en un mercat posant ordre entre unes quantes marmanyes que s' estiressin del monyo. Els xicots, per altra part, preferien topar-se amb el Caragol que fer un dia de campana, fullar nius i embuxar-se de fruita d' altri. I tot, perquè? Perquè ell no 's deia Caragol i ningú 'l conceixia per cap nom més; perquè ell hauria preferit que li haguessin dit butxi o qualsevol altra esguerradura, abans que aqueix renom tant ignoscent, i 'ls xicots s'haurien estimat mes estar-se tres dies sense sortir al carrer que veure 'l i no dir-li.

—iCaragool...!!—cridaven a chor aixís que 'l venien.

iReira! ¿Heu vist una tempesta que engull barques, una mestralada que esqueixa arbres, o un volcà que convulsiona? Donç consemblanta cosa passava en l' ànima d' aquell homenet i se li entreveia en la cara al sentir aquella fàtídica paraula. I, ¿heu vist el bullici d' un carnaval, i l' íntima satisfacció d' un sopar d' istiu al defora? aixís meteix, donç, s' hi xalaven aquelles despietades criatures.

Llavors ell relluïa la vista encesa, amenaçava, bracejava, i l' enrevenxinament de la seva rabia li ennuvolava la vista i l' esmaperdia de tal manera, que 's quedava plantat allí per a espectacle i joia de la multitud. Devegades la seva ira era tumultuosa i moguda, i, a puny clos escometia a l' un i l' altre, o 'ls hi batzegava l'escombra o discorsejava a grans crits. Però sempre, fós de la manera que fós, resultava una juguesca a lo D. Quixot: deliciosa, de regalada complacencia per a 'ls qui l' armaveu, truculenta i tempestuosa per a 'l pobre héroe.

Quan havia bandejat a tots els enemics, com gaudint de la victòria, mirava a totes les persones que n' havien sigut testimoni o per atzar passessin per allí, i estirant la seva petita persona, cloguent els punys, deia fort: —«i Burlar-se de l'autoritat! ont s' es vist aixó! però a fé de qui soc que 'm respectarán el galó!»—

Una vegada anava amb el cabacetja ple de pedres, quan vetaquí, que cinh o sis bailets se topen amb ell. Veure 'l i dir-li tots icaragol! va ser una meteixa cosa. Ell els empaïta, però al veure 's ells casi atrapats, s' entren a una escaleta i s' enfilen amunt. El Caragol radera d' ells. Arriben fins al últim pis, els bailets se troben acorralats, i 'l nostro héroe a punt de gitar-se-hi al demunt i fer justícia de moro. Però en llocs; de fer-ho ell, ho feren aquelles endiablades criatures; se li tiraren sobre, l' arreconaren a un replá, i com un escamot de llebrers saltaren les escales, deixant-lo a dalt aturdit i burlat. Ells al ser a baix i al veure 'l cabacet ple de pedres i l'escombra ben acomodadets en un recó, sense pensar-s'hi gens, llençaren pedres, cabác i escombra pèl carrer i fugiren esqueixant-se de riure. Al baixar el Caragol fet una Gorgona o una Medea i veure l' epílec d' aquella fracassada aventura, si no 's va quedar plantat allí per un atac de feridura va ser perquè Deu va volguer fer a Valls la gracia de gaudir un quant de temps més d' un sanejador de carrers i d' un desembussador de fonts.

I lo que son les coses: lo que no ho lograren les travessures dels xicots, ho va fer amb molta sençillesa 'l Municipi. Aquest sense tenir en compte 'l bon çel d' aquell home, un dia passades les eleccions municipals, el va deixar cessant. Com ja era vell, sol i pobre, no tingué altre remei que demanar caritat.

— ¡Una gracia de caritat pel Caragol que ha quedat cessant!— deia tot ali-caigut a les portes de les cases.

Adeusiau! des d' allavors la xicotalla perdé un dels mes deliciosos divertiments, i d' ell, no se sap que prengué mai mes cap d' aquelles tremebundes enrabiades.

La Crónica de Valls, 24-VII-1914. N.º 476.

Vicens

Al antic amic V. S.

Com si no hi hagués hagut cap més Vicens en tot Valls, al dir aqueix nom tot-hom entenia que 's tractava d' aquell Vicens que 's veia passar d' esma pels carrers, a frec de les cases, paupant amb el gaiató a dreta i esquerra el camí que seguien sos passos menuts i incerts i l' altra ma vagarosa, belluguejant-li incessantment com picada de tarántula demunt del seu ventre embotit i rodó. Els petits el coneixien perquè era un home que s' enfadava; els grans porque 'l feren enfadar quan eren petits; els vells perquè, encara que cec, el veien rondar pels carrers; els captaires, vagabonds i demés confreres encara 'l coneixien més, per trobar-lo sovint en les tabernes i cases de ram que venien bon ví. Però qui més el coneixia eren les comares de porteta dels carrers baixos. Aquestes no 'l coneixien sols de vista, o per ganes de xalar-s'hi fent-lo enfutismar, sinó perquè lis era molt plaent parlar amb ell, fer-li preguntes i demos-

trar-li certa llei de respecte com a un home singular. El consultaven sovint; venia a ser com una mena de Pitonissa de carrer, accessible a qualsevol doneta trapacera, i tenia unes respostes d'oracles que elles se'l creien sense una engruna de dupte.

Ara era una que li preguntava secretament qui li havia robat la gallina més ponedora, i Vicens, després de cert barbotejament de paraules inintel·ligibles, contestava a la doneta clar i català, però amb molta solemnitat —«Anéu a casa de *fulana* i trobaréu les plomes a l'establa.»— Es clar, la dona mes llesta que un mal esperit, corria a la casa dita; espiava, furetejava, sotjava i solsament que llugués una ploma a l'establa, i, sense que 's ficsés si era rossa, blanca o negra, quedava convençuda de que allí hi havien esplomat la seva gallina més ponedora.

Ara era una consulta tímida, dolorida d'una dona molt enraonadora i ploricosa i d'un homenet callat i begut de carns, que tenien un fill ja fadri ipobret! cada nit se recargola de dolors de ventre. Vicens seriós, hieràtic s'apartava de la dona i de l'homenet, se retirava a la penombra del fons del recambró, allí s'encarava a la paret, feia certa mena de signes cabalístics, mormolava paraules com si parlés amb sers invisibles i per fi tornava vers a la dona i l'homenet que esperaven espauats.

—«Aixó es un mal donat»— lis deia amb tó sibili —«Hi ha una persona que li vol molt de mal al vostre fill»— refermava després de una pausa solemne. —«Ai! Senyó!—somicava la dona —«Per curar al vostre fill no hi ha com fer sofrir al meteix que li dona 'l mal»— Ai, Senyó! com ho farém! suplicava la dona retorcent-se les mans sobre 'l pit. —«¿Com?»— Deia Vicens redreçant-se autoritatiu; i després baixant la veu amb un aire de misteri proseguia —«Agafeu un sac, l'ompliu de palla ben plé, i 'l teniu al quarto del malalt, i quant ell s'queixi, agafeu un garrot cada ú, i tot garrotejant al sac, dieu: «el mal que vols al meu fill té vingui a tu»; aixís nou vegades, i llavors aquella persona se sentirá de les garrotades i acabarà per no volguer mes mal al vostre fill i... llavors no patirà més.»—

La dona ploricosa i l'homenet callat se 'n anaven molt satisfets.

De vegades era una altra dona que hi anava plena de despit, queixant-se d'una altra perquè li destentava 'l seu home; li robava! segons ella deia. Vicens, després d'haver-la escoltat, feia una rialleta felina, i hauria obert uns ulls relluents d'ira a no tenir els parpres closos i les nines orfes de llum. Després agafant la dona pel braç li deia amb to confidant i venjatiu: —«A questa mala sort l'hem de fer patir! Mira; cada dia, que 'l teu home se n'hi vaji, agafes un cor de bè, després agulles de cosir ben fines, i no farás altra cosa que punxà 'l cor del bè forsa vegades amb l'intenció de donar les punxades al cor d'aquella donota. Ja veurás com acabarà per no volguer-lo, perquè sempre, que hi anirà 'l teu home, la farás patir.»—

D'aquesta manera Vicens sentenciava per a tothom. Per a tots sabia dar una resposta adequada i tots confiaven amb l'èxit. La fama de Vicens s'era estesa per totes les barriades de la gent ignocentona, si bé amb certa llei de secret, perquè molts se creien que sostenia pacte amb el dimoni. Per aixó molts se callaven molt bé les entrevistes que tenien amb ell. Aparentment demostraven tenir-ne escrúpul, pero entre ells pensaven que la qüestió era que endavinés les coses i donés remeis als mals. Amb aquesta intenció hi anava qualche la mústiga fadrina que a tot tránzit volia marit i pretenia sapiguer com havia de fer-ho. També algun home apurat guiant-lo una comare a fi de demanar un remei pel mal part de la seva dona. Mes sovint qualcuna dona desgarbada i rencuniosa que 's volia venjar d'una veina porque s'havien barallat i segons ella deia era la donota mes dolenta i busca-raons de tot Valls. D'altres mes mansois també hi anaven demanant claricies d'alguns parents que feia molt temps no 'n sabien res, o d'un fill soldat que feia un mes que no 'n tenien carta; o si

la sembra d'enguany aniria bé, o com podrien trobar la clau de la masía que feia set dies que no sabien ont era.

Tota la clientela de Vicens restava contenta i ell se la campava d'alló millor. El seu domicili queia per llà baix a les Parellades, molt en bon punt per a les consultes secretes i misterioses. Ell ben be cuidava de mantenir aquest aire de misteri que l'auriolava devant de la pobra gent, sabent-se fer interessar.

De vegades el trobaven enraonant tot sol, com si consultés amb paraules ràpides i confoses a éssers invisibles. De sopte se 'l sentia que deia «iTú, petit, passa per aquí! tu, passa per allà! Ah, tu 'l més gros de tots, no 'm fas por; t' agafaré per la cúa i 'm diràs tot lo que 't preguntis!» De vegades se 'l trobava gratant-se la pitrera i mormolant «!Ah, 'ls diablons, que 'ls tinc tots aquí! Som molt amics! ja ho sento lo que dieu!» Alguna volta se 'l veia arrapant-se a la paret movent-se d' aci i d' allà com si cassés alguna bestiola i dient entre dents «iAquí son! aquí! Ja 'ls agafaré!» I molt sovint se 'l trobava, si un hi entrava impensadament, amb un gosset desnarit, lleig i negre entre cames que 'l feia grinyolar de certa manera acompassada pessigant-lo dissimuladament i que ell pretenia que 'ls dimoniets el feien cantar.

Malgrat tots aquestos fums d' endevinaire i del bon ben veure que gaudia entre tantes dones i donetes, no podia pas lliurar-se de que la canalla 'l fes enfutismar i s' hi xalés esbojerradament.

Quan anava pels carrers paupant amb el bastó, mormolejant i fent ballar la ma esquerra, sortia algun baillet i li deia:

– ¡Vicens, alerta que hi ha un pou!–

Vicens responia tot de resseguit amb una mala paraula i fent brandar el bastó a tor a dret.

– Vicens, dieu: Jesus, Maria, Josep!–

Ell per resposata saltava amb una tirallonga de blasfèmies.

– Oh! quins renecs! anireu al infern!–li feien a chor tota la canalla.

Vicens encar s'enverinava més; y seguia renegant mes endemoniadament i brandant el bastó per tots indrets.

Tota la xicalla hi gaudia impietosament de veure 'l pobre cego desesperar se i debatent-se en el buit.

En aquestes eixides que feia per la ciutat, anava a demanar almoina per les portes, i era un captaire de tant mala llei, que no deia «Ave Maria» sinó una paraula estafeta; si li feieu caritat, no dava les gracies per amor de Deu, i si no n' hi feieu, girava esquena barbotejant unes paraules que may ningú podia entendre pero que devien ser altres tantes heretgies.

Per aixó no era estrany que, cuan pidolava, algun que tingués ganes de riure, li posés a n' aquella ma sempre bellugosa una pedreta, enlloc d' una moneda, i ell s'enrabiés tant que algun inofensiu transeunt perillés de rebre qualche bastonada.

Si de la captiria havia vet algun dineró, ja sabia ont devia anar. Abans s' era enterat de les cases que venien bon vi, i malgrat d' ésser cec i anar sol, sabia bonicament deixar-s'hi caure. Allí bevia, enraonava, tornava a beure i parlava més; pero mai se descantellava. Sortia, i enraonant i mes enraonant arribava a casa seva.

Vicens, a més tenia una habilitat. Era músic. Sabia no sols tocar el violí, si que també era el guardador de certes tonades que s' usaven en certs balls populars. No hi ha per a que dir, que quan venia una de les grans festes en que aquets balls se feien, ell era qui 'ls acompanyava. Tot el dia, infantigablement, anava devant de la comparsa, guiat per un noi que 'l estirava pel gec i 'l feia caminar a passos forçats, mentres ell, amb el cap caigut sobre 'l violí, l'anava rascant i llençant al vent la monóto-

na passada. D' aquesta manera recorria 'ls carrers i carrerons de Valls. Després venia l' hora de fer ballades a la plassa del Blat, d'acompanyar l' Ajuntament a l' iglesia i d' anar a la processó, i ell tocava, tocava absort amb les notes que llençava al vent, deixant-se guiar per algun baillet divertit, gornir-se les orelles de clavells i ornar-se de roses el seu barrerot llustrós i bonyegut.

Aquestos dias de grans festes semblava un autómata al albir de la gent; no s'enfadava, seguia i's deixava governar sense dir paraula. Haurieu dit que era un gran ti-tella o un ninot que tocava 'l violí per virtut d'una maquineta oculta.

Passades les festes, Vicens del violí i de les tocadés populars, tornava a ser el Vicens de les misterioses confidències amb diablons, el de les consultes clandestines i el de les diabòliques blasfèmies, que s' enrabiava que 'l amenassessin amb anar al infern.

Era llavors el verdader Vicens, el que ha quedat dins el recort del poble.

La Crónica de Valls, 25-XII-1914. Núm. 498

Xacó de la mantellina

Es deia Cisco; i les persones que eren del seu temps mellor el cóneixien per aquest nom que per el de Xacó. Segurament la seva celebritat serà deguda tant sols a que va perdre'l nom de Cisco i a haver-se enflocat en la seva cotidiana indumentaria una manta a tall de mantellina.

Tant era aixís, que a no ser per la tant xiroia mantellina que a tot temps anava cosida a la seva testa, potser hauria passat desapercbut a la general atenció dels ciutadans. El tal Xacó era un mortal que passava sempre per mitj a mitj dels carrers. El seu pas era mesurat i solemne; la seva estampa hierática i tétrica; la seva figura alta i encarcarada com momia automàtica. No crec que ningú hagués pogut observar el color del seu cabell, perquè la seva mantellina era tant prodigament abrigadora, que des del naixement de les celles fins al acabament de l'esquena per una part, i pèl deuant fins a les ginolleres no deixava altra cosa descoberta, que una finestreta justa per a guaitar-hi'ls ulls, el seu nas aguileny i el negre pelussim del seu bigoti.

No crec que la llum del sol jamai hagués vist les seves mans. Les portava eternament ensitjades a les butxaques dels pantalons. Si havia d'obrir una porta, ho feia amb una puntada de peu; si acás la porta era fermada amb balda i era precis alçar-la, s'acostava al pom i la ma des de la butxaca estant feia guapament la maniobra necessària. Per això mai se'l veia menjar pèl carrer; per això, si a voltes fumava, sabia molt bé consumir tot el cigarret sense treure'l gens de la boca, i per lo tant sense fer us de les mans. Jo penso que, quan menjaria —que deuria ésser als vespres, no més— per la gran recança de desenfundar les mans, solsament ne deuria treure una, i aquesta no deuria passar de dessota la manta, i amb la manta i tot, deuria agafar la pitança i dúr-se-la a la boca.

Ell solia passar pels carrers en hores de poc trànsit. L' hora més del seu senyori-vol gust, era a les tardes feineres quan els baillets son a estudi, en que en les cases menestres les dones cusen a vora 'l balcó i se senten els martells dels ferrers sobre l' enclusa i qualche sabater que pica sola, i en que el vianant que passa, boi se'n dona vergonya de que surtin de casi totes les cases tantes mirades encuriosides. Aquesta hora plavia a Xacó. Es clar no hi havia ningú que 'l destorbés en el seu aristocràtic passeig i podia rumbejar amplement. A voltes de tants carrers que se li oferien a ses deambulacions, no sabia per ont tirar, i veus aquí perquè se 'l veia de

vegades plantat al mitj, inmòvil, deliberant sense decidir-se. Hi havia cops que després d'una curta parada virava en rodó i seguia per allí d'ont havia vingut. Alguna volta se palplantava una estona, donava magestàticament tres toms com si girés a travésat per un éix i seguia per la direcció en que's parava.

En aquest punt les dones que cusen a vora la finestra o les espardenyeres que treballen a la porta, no 's podien aguantar més. Al dar els tres toms, sornaguerament alguna deia:

– Un, dos, tres; i búscala bé!–

Xacó, amb aixó de les mofetes no hi passava; i hauriau vist a l'home hieràtic convertir-se en furia demoníaca. Se redressava, es revenxinava d'ira vomitant una restallera de blasfèmies i mil esguerradures contra les dones.

De vegades, a mes del solemne passejar i del seu estirament, les pegava per enraonar; mes ho feia de tal manera, que un pensava que aquell home, o portava una altra mantellina a més de la que solia gastar sempre, o bé que s'havia xuclat el seny. Feia una veueta xisclona tiple-aflutada com inoportú ressó d'una mascra del carnaval. I quan enraonava aixís, sempre deia lo meteix enfilant-hi algun renec i qualche parauleta llorda i sempre caminava tessament i dava mes sovint els tres toms i les voltes en rodó.

Diumenges a la tarda quan els joves i 'ls homes de sa casa, ben mudadets i saborejant un cigar, ixen per a deixar-se caure al cafè, Xacó tambe's passejava rumbosament pels carrers més centrícs de Valls. De tant en tant solia escometre molt delicadament a qualche bon home que passava. L'anomenava pèl seu nom, i després li demanava que li fés un favor.

– Diéu, Cisco.–

– M' haurieu de deixar dèu cèntims.–

– El bon home, com que era diumenge, acabava de dinar, duia un cigar a la boca i anava molt satisfet al cafè, no s' hi podia negar i amb tota la honhomia li allargava 'ls deu cèntims.

A un altre li feia lo meteix, i a un altre també.

A un altre li demanava un cigarret, ¿qui s' hi nega? Després a un altre li demanava foc, i d'aquesta manera conseguia fer lo meteix que fans els bons ciutadans, aixó és, passejar-se, dur diners a la butxaca i fumar; si bé amb una excepció, que 'ls demés treballaven tota la setmana i 's passejaven el diumenge, i ell se passejava cada dia. Els altres no treballaven el diumenge i ell en aquest dia amb els seus pidolaments se guanyava 'l pa per a tota la setmana.

El treballar per a ell era una ignominia, i sols s' hi ajupien aquells que no tenien, com ell tenia, prou orgull i fortaleza d'ànima per a no doblegar-hi l'esquena. Per aixó ell havia plantat els dos oficis que tenia: teixidor i músic. Ell havia deixat amb un solemne gest de patrici el teler i l'instrument per a enfundar-se por tota sa vida les mans a la butxaca, vestir espellifaments i recalços, combatre hivern e istiu el fred amb la mai prou ponderada mantellina i dormir sota 'l pont, si bé amb molta honra.

Els demés sis dies de la setmana eren llargs i Xacó necessitava pitança. Els pocs cèntims que havia recullit el diumenge no bastaven per comprar-ne tots els dies, i ell, d'una manera o altra, solsament no fos captar de porta en porta, havia de fer-se'n. ¿Com? Donç molt caïament.

Ell prou coneixia de quan no vestia mantellina i feia anar el teler, moltes persones que allavors eren amigues seves. Entre elles hi havia alguna dona que era mestressa d'alguna botiga de pesca salada i comestibles o la d'alguna flequeria. Ara a

una, ara a una altra s' hi presentava decididament com per a comprar i dirigint-se pèl nom a la mestressa li demanava.

– Do'm, deu cèntims de arroç–

i...!

– Deu, de butifarra–

i...!

– Cing de camsalada total: vinticing.–

Quan ho tenia tot, s' ho ficava a la butxaca i amb molta serietat deia.

– Ja t' ho pagaré–i virant en rodó, fugia sense esperar resposta.

Després anava a una flequeria i dirigint-se a la mestressa demanava deu cèntims de pa i amb un «ja t' ho pagaré» tocava 'l dos.

Aquestes visites tan poc agradoses als venedors, com sovintejessin una miqueta massa, algun (mellor dit, alguna de les venedores; amb homes no hi volia comprar) li deia amb amistosa queixa, que ja ho havia fet massa vegades i que anés a fer-ho a una altra casa. Pero Xacó saltava al punt.

¡Ep, noia, ¿ja sabs si t' ho pagaré? ¡Posa, posa! La dona 'l despatxava i ell molt mesuradament anava ficant-se a la butxaca la vianda. Quan havia fet els vinticing de costum, se quedava amb la ma ensitjada als pantalons i no la tornava pas a treure, i aixó vol dir que no pagava, i sense perdre la seva escardolenca magestat deia:

– Fins un altre dia. Búsc-la bé! –i sortia de la tenda segurament rient per sota 'l nas, si bé, mai ningú li va poguer llucar cap indici de rialla.

Per a fer aquesta mena de compres Xacó era molt bon parroquiá, i verament complia la paraula «fins a un altre dia». Aquest dia no trigava gaire a venir.

Quan la mestressa de la tenda 'l veia entrar, boi encesa d'ira li deia, que no volia vendre-li.

– ¡Com que no! –saltava tot seguit.

– Encara 'm deveu lo del altre dia–

– Ja t' ho pagaré tot junt–

– Veureu, aneu a comprar a una banda; i si no se 'n aneu, creidaré 'l meu home–

– Prou te 'n guardará tu! –clamava tot amenassant-la amb la vista fent guspires.

La pobre dona esporucada no veia cap més planera solució, que la de donar-li lo que demanava. Aixís quedaven en paus. Quan Xacó se 'n anava de segur rumiaría quin dia havia de tornar-hi.

D' aquesta manera anava tirant tota la setmana. D' aquesta manera insostenible anava sostenint-se en l' orgull de que ell no doblegava l'esquena al treball, si bé tota la seva ensenyorida còrpora se doblegava tant istiu com hivern als tremolaments de fred. Tant era aixís, que 'l fred l' anava de mica en mica corgelant i consumint.

Fins que un dia 'l consumí del tot.

No se 'l vegé ni en palla ni pols, talment com si se 'l hagués begut la lluna.

A LA MORT DEL EXIMI
POETA MOSSEN JASCINTO VERDAGER ⁽¹⁾

Lansa, ma lira, notes ab tristesa
de tendre gemegor
sospira ab dolsa y suau destresa
puig farà ta tendresa
ab plor desfer mon cor.

Mes ay! ¿podràs ab tanta dolcura
llansar notes al vent
enlayaràs ay! queixes ab ternura
si per ta desventura
ton rey es al Eden?

Perque cantava acort y ab armonia
com les del paradís
los angels ne tingueren gelosia
's mesclà imel y ambrosia!
en son corteig felis.

Finiren per nosaltres ses canturies
unint-se als serafins
ab s'arpa acompanyant ses voladuries
gronxantse per boscuries
de murtra y romanins.

Mes ay! nosaltres no ohim sa veu melosa
y acort arrobador
dols refilar de la sirena hermosa
perfum de tendre rosa,
somni embriagador.

Oh! perque engelosits te demanaren
los bells angels del cel
ton tou arrobador cantà's gojaren
y ab lo teu lo juntaren
unint mel à mes mel

Com donguessis mes dolces harmonies
ets molt mes anyorat,
pus juntes tes virtuts y melodies
¿à qui no venen gelosies
à cant tan regalat?

Ab ta lira al cel donas pasacalla
cercat de serafins
raig de claror y aroma t'embolcalla
per ferne presentalla
de tos acorts dioïns (sic)

1. Com sigui que Verdager va morir el 1902, suposem que el poema va ésser escrit en aquesta data.

Trenant sos cants de verges chor purissim
 y d'angels blanch estol
 unint sa nota à son acort dolsissim
 al trono del Altissim
 van à parar son vol.

iA qui no arrebata y extassia
 sa meliflua corrent
 à llur dolsor no arriba l'ambrosia
 d'aquella melodia
 que corre per l'Eden!

Canta, refila, endolsa y arrebata
 oh cantor excelent,
 fes ab tos cants la gloria molt mes grata
 ta dolsa serenata
 endolsi tot l'Eden.

Mes ay! per ta Catalunya aymada
 aucell refiladó,
 has donat ben forta y potent volada
 y ta veu regalada
 no sentirà mes, no!

Mes dona del verger hon tu refiles
 un dols refilet d'or
 à un bon fill de ta Patria que vigiles
 per cantar per ses viles
 de sos bons fills l'amor

A MON AMICH CARDÓ EN RECORDANSA DE LA PATRIA ⁽²⁾

Adeu amich del cor
 adeu, tu que te'n vas à llunyes terres
 si veus de Montserrat les altes serres
 cuan siguis pel camí
 gira tos ulls allí
 y les veuras que't miran ab amor.

Si, mon prehuat amich
 molt t'estima ma dolsa Catalunya
 puig que al veure que un fill d'ella s'allunya
 exclama engelosida
 «jo que't dongui la vida
 ara un altre de tu se'n ha engoldit. (sic)

2. Si bé el poema no està datat, pel seu contingut, cal situar-lo l'any 1903, quan Cardó se n'anà a Roma a estudiar a la Pontificia Universitat Gregoriana.

Veuràs rius argentats
 que corren contents y presurosos
 mes ay! no'ls trobaràs tan purs y hermosos
 com los que aqui deixares
 ique dolsos los trobares!
 perquè son per la Patria enmelats!

Sentiràs lo remor
 del cèfir que't vindrà à besar la cara
 pro mes suau i falaguères encara
 lo que'n aqui sentias
 cuan feya melodias
 petonejant los arbres ab dolsor.

Veuràs de dia'l sol
 de nit te somriuràn la lluna y estrelles
 les trobaràs hermoses y no velles
 mes la rialla d'alli
 no es com la d'assí
 que vessa l'esperansa y'l dols consol

Lo cantar del aucell
 que ab tant dolsa ternura amor sospira
 de ton cor vibrarà la tendre lira
 y ell ab son cant suavíssim
 y tu ab sospir tendríssim
 fareu d'amor y anyoransa un himne bell
 Cuan miraràs les flors
 y flayraràs s'aroma regalada
 -la ferum de ma Patria sempre aymada
 ique n'es de delitosa!
 molt mes que aqui la rosa
 les músiques, los somnis y'ls amors-

Hi sentiràs també
 per la bonica, dolsa y melodiosa
 çla trobaràs tan suau y agradosa
 com la nostra d'aqui
 que'l cor ens fa glatí
 ab amor, esperança y viva fe?

Mes ay! marcha content,
 com los frets fan marchà à l'oreneta
 y deix, son niu, sa casa y teuladeta,
 aixís, tu marchas ara
 y has abandonat suara
 casa, patria y amors ab cor valent.

Ves, amich estimat
 y tingas ben viva y dolsa esperansa
 ni tampoch defalleixis d'anyoransa
 que com au pasatgera
 vindras en primavera
 cuan l'hivern de ton curs serà passat.

Oh! y cuan lluny te'n vas
com comerciant à terres escabroses
à buscà or, argent, pedres precioses
tu à busca vas tambe
la perla del sabe
que al front de Catalunya posaràs.

Mes, no has d'oblidar
les dolces prendes que n'aquí deixares
recordat que t'anyoran los teus pares
que restan afligits
que't volen tos amichs
y no oblidis tampoch que'ts català.